

Bernikla kanadyjska *Branta canadensis*

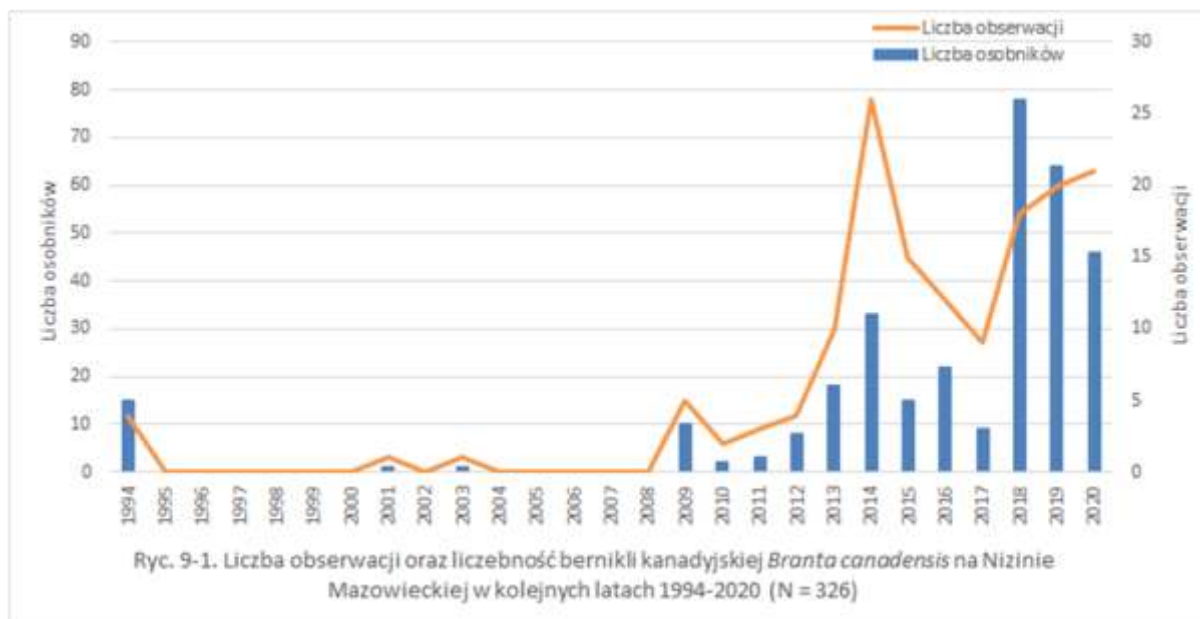
Status. Wyjątkowo nieliczny gatunek lęgowy- jeden przypadek gniazdowania w roku 2020. Regularnie spotykana w czasie wędrówki wiosennej i jesiennej oraz nieregularnie zimująca. W latach 1978 - 2020 obserwowano łącznie 327 osobników w 153 spotkaniach.

Środowisko. Spotykana głównie na stawach rybnych, gdzie była zarejestrowana 97 razy (107 os.), w tym 59 razy (63 os.) na stawach w Raszynie. W dolinach rzek odnotowana dwukrotnie rzadziej niż na stawach, bo 42 razy, ale w znacznie wyższej łącznej liczebności (167 os.), w tym na Pilicy poniżej zapory w Smardzewicach – 15 razy (128 os.); na Wiśle – 10 razy (15 os.), Bugu – 5 razy (7 os.) oraz Narwi- 3 razy (5 os.), a w dolinach pozostałych mniejszych rzek – 12 razy (13 os.). Na zbiornikach i kanałach w Warszawie była obserwowana 8 razy (22 os.), ponadto trzykrotnie na polach i raz na torfiance. W locie zarejestrowano jedno stado.

Bernikle kanadyjskie *Branta canadensis* (fot. M. Rębiś)

Zmiany liczebności. Pierwszej obserwacji bernikli kanadyjskiej dokonano 19 II 1978 na Bugu koło Małkini Górnej (M. Szymkiewicz i K. Zachaj). W okresie 1978 – 2000 była obserwowana 5 razy (16 os.), natomiast 79 razy (112 os.) w okresie 2001-2016 oraz 69 razy (199 os.) w zaledwie trzyletnim okresie 2017-2020. Corocznie obserwowana była od roku 2009 (ryc. 9-1).

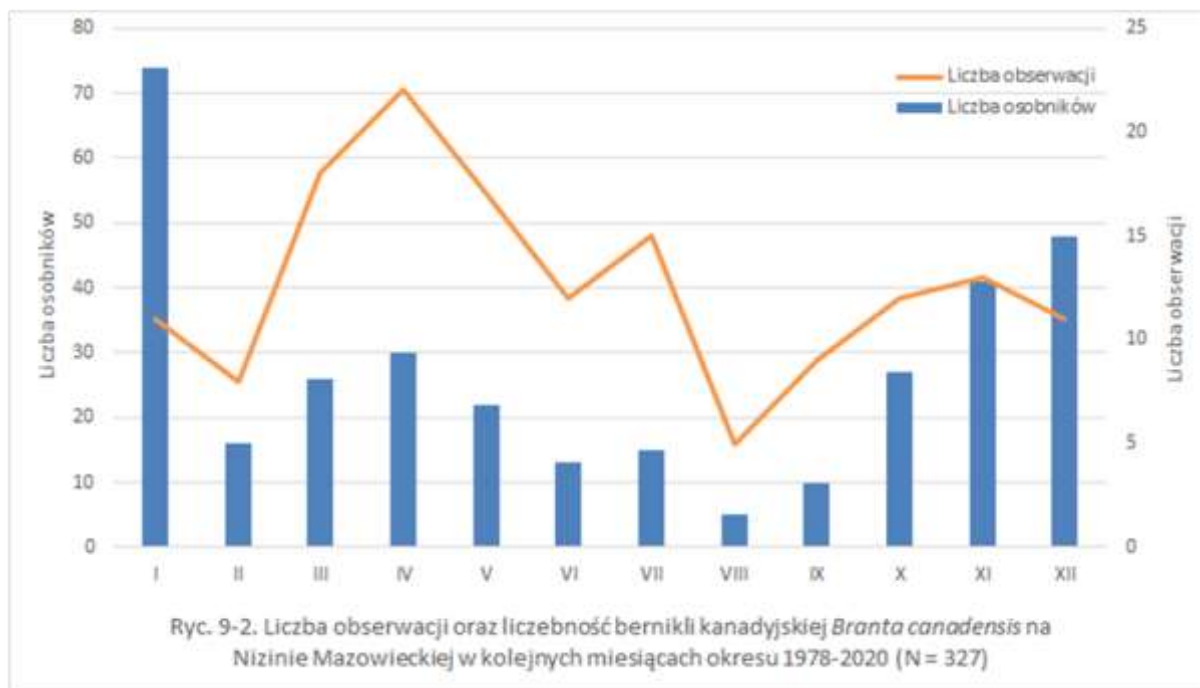

W latach 1978 - 2020 zarejestrowano łącznie 327 osobniki w 153 spotkaniach. Średnia liczba ptaków na jedno spotkanie (średnia wielkość stada) wyniosła 2,1 os. W dniach 10-18 V 2010 na torfiankach pomiędzy Nadbielą a Grabiami Starymi koło Wołomina obserwowano silnie terytorialną parę (A. Dombrowski, T. Wiewiórko). Jednak często płoszone ptaki opuściły to stanowisko. Dopiero 21 V 2020 w kamieniołomie w Inowłodzu obserwowano parę z gniazdem (Sz. Kielan).

W latach 2019-2022 na stawach w Raszynie obserwowano ptaka w parze z gęgawą bez potomstwa (M. Rejmer).

Przyczyny zmian liczebności. Bernikla kanadyjska została introdukowana w Europie w XVII wieku, a w ostatnich dwóch dekadach nastąpiło znaczne rozszerzenie jej areału i wzrost liczebności na obszarach położonych na zachód i północ od Polski (Keller i in. 2020). Silny progres lęgowej populacji, zwłaszcza w Skandynawii z pewnością przełożył się na wzrost częstości spotkań i zagnieżdżenie również w naszym regionie.

Wędrowniki. Obserwowana we wszystkich miesiącach. Wiosną spotykana częściej niż jesienią, jednak ze zbliżoną łączną liczebnością – odpowiednio: 69 razy i 91 os. oraz 54 razy i 98 os.

Najwcześniejsza obserwacja wiosenna była dokonana 1 III 2020 na stawach w Raszynie (P. Waclawik). Najczęściej obserwowane były w kwietniu - 21 spotkań oraz w maju – 17 razy (ryc. 9-2). Niektóre pojedyncze ptaki stacjonowały w długim okresie, szczególnie na stawach w Raszynie: 23 V -16 VIII 2014 (M. Rejmer); 8 III – 3 V 2015 (J. Zawadzki) i w dniach 6 V – 15 VII 2017 (M. Rejmer). Najdłuższe pobyty pojedynczego ptaka na tych stawach trwały 4 miesiące w okresie 1 IV - 30 VII 2016 oraz prawie 5 miesięcy w okresie 16 II-5 VII 2020 (M. Rejmer). Parę dorosłych ptaków obserwowano na stawach w Brzustowie w dniach 16 III – 9 IV 2020 (Sz. Kielan).

Jesienią, pierwsze koczujące ptaki obserwowano już w lipcu, a najpóźniejsze jesienne obserwacje były g dokonane w końcu listopada: 29 XI 2013 – 3 os. na J. Zgorzała w Warszawie (J. Tabor) oraz 30 XI 2018 stado 11 os. na Pilicy poniżej zapory w Smardzewicach (J. Dukała).

Najdłużej stacjonującego ptaka obserwowano na stawach w Borowie w okresie trzech miesięcy: 24 IX – 26 XII 2015 (T. Musiał) i przypuszczalnie był to ten sam osobnik, który w dniach 2 VIII - 26 XII przemieszczał się pomiędzy stawami Okręt-Rydwan, Borów, Psary i Walewice (Janiszewski i in. 2020). Ponadto w roku 2018 pojedynczego ptaka obserwowano w dniach 5 X – 12 XI na stawach w Borowie, Walewicach i stawie Okręt (T. Przybylinski i in.).

Największe stado, liczące 12 os. obserwowano 5 X 1994 w czasie przelotu na W, nad polami pod Lipskiem (M. Furmanek).

Zimowanie. W okresie zimowym zarejestrowana 30 razy w łącznej liczbie 138 os. Największe stado, liczące 10 os. było obserwowane koło Smardzewic w czasie długiego pobytu w dniach 17 XI 2018 – 26 I 2019 na Pilicy oraz na polach (1 I 2019) koło Smardzewic (Sz. Kielan, J. Dukała). Niewykluczone, że to samo stado w tym miejscu widziano w dniach 20 XI 2019 -11 I 2020 (J. Dukała i inni). Ponadto widziano mniejsze, zimujące stada: 9 os. w dniach 10-20 I 2016 oraz 9 os. w dniach 19-26 I 2020 na Pilicy poniżej zapory w Smardzewicach (M. Wężyk, J. Dukała i inni) oraz 4 os. 8-9 II 2009 na Wiśle koło Świerzy Wielkich (M. Rębiś). Długi pobyt pojedynczego, zimującego ptaka zarejestrowano w dniach 24 I – 6 III 2018 na Pilicy poniżej zapory w Smardzewicach (Sz. Kielan i inni).

Andrzej Dombrowski

Streszczenie.

Zarejestrowano jeden przypadek gniazdowania w roku 2020. Regularnie spotykana w czasie wędrówki wiosennej i jesiennej oraz nieregularnie zimująca. W latach 1978 - 2020 zarejestrowano łącznie 315 osobników w 150 spotkaniach.

Literatura

Keller V., Herrando S., Vorisek P., *et al.* (ed.). 2020. European Breeding Bird Atlas 2. Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.